

HANKEHAKUILMOITUS: METSÄTALOUTEEN KOHDISTUVIEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTIEN KEHITTÄMINEN KUNTAKAAVOISSA (ns. Metsävaikutus -pilotti)

Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö pyytävät hanke-ehdotuksia metsätalouteen kohdistuvien vaikutusten arviointien kehittämiseen kuntakaavoissa -pilottihankkeista. Hankehaun tarkempi kuvaus on kohdassa 2.

Hanke-ehdotukset tulee jättää viimeistään 31.3.2017.

1. Taustaa kehittämistarpeelle

Maankäyttö ja rakennuslaki

Kaavojen laatimiseen liittyy suuri määrä selvitystarpeita. Maankäyttö ja rakennuslain mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset muun muassa luonnonvaroihin ja elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen.

Vaikutusten arvioinneissa kehittämistarvetta

Kansallisessa metsästrategia 2025 on kiinnitetty huomiota siihen, että metsäalueita koskevia kaavoja laadittaessa vaikutukset metsätaloudelle tulee arvioida.

Metsämaanhan kohdistuvien vaikutusten arvioinnin puutteista on raportoitu Ympäristöministeriön rahoittamassa Metsämaa kaavoituksessa -hankkeessa. Raportissa todetaan, että: ”Nykyisellään kaikki vaikutukset eivät tule arvioiduiksi. Vaikutusten arviointi on vaihtelevaa ja toisinaan osa näkökulmista korostuu liikaa. Vaikutusten arvioinnin tulisi olla systemaattista ja tasapuolista.”

Maankäytön suunnittelijoiden käytössä paljon tietoa luonnonvaroista

Maankäytön suunnittelijoiden käytettävissä on Luonnonvarakeskuksen ja Suomen metsäkeskuksen tuottamia tietoja.

Luonnonvarakeskus on tutkimuslaitos, jolla on paljon tutkimukseen ja pitkäaikaisiin seurantoihin perustuvaa tietoa luonnonvaroista, erimerkkinä mainittakoon Valtakunnan metsien inventointi ja ulkoilututkimus. Tiedon lähteelle pääsee esimerkiksi sivun <https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/> kautta.

Valtakunnan metsien inventointi tuottaa tietoa metsävaroista - puuston määrästä, kasvusta ja laadusta, maankäytöstä ja metsien omistussuhteista, metsien terveydentilasta, metsien monimuotoisuudesta sekä metsien hiilivaroista ja niiden muutoksista. Valtakunnan metsien inventointitiedot kattavat koko maan ja kaikki omistajaryhmät. Tieto on saatavissa Luonnonvarakeskuksen nettisivulta tilastojen muodossa tai metsävarakarttoina. Tiedot ovat saatavilla avoimien rajapintojen kautta maksutta.

Luonnonvarakeskus tuottaa Suomen viralliset luonnonvaratilastot. Metsien osalta on saatavissa tietoa metsien taloudellisesta hyödyntämisestä, puumarkkinoiden toiminnasta, metsien hoidosta ja metsien suojelusta. Tietoja voi hakea osoitteella: <http://stat.luke.fi/metsa>

Suomen metsäkeskuksen keräämät ja ylläpitämät metsävaratiedot kuvaavat metsikön kasvupaikkaa, puustoa ja muita ominaisuuksia. Tiedot on kerätty kaukokartoituksen ja maastotyön yhdistelmänä. Kuviomuotoiset metsävaratiedot kattavat noin 82 % yksityismetsien pinta-alasta. Tietojen käytöstä säädetään Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetussa laissa. Tietojen luovuttaminen on mahdollista muun muassa lakisääteisen tehtävän hoitamista varten. Tietojen luovuttaminen edellyttää kuitenkin Suomen metsäkeskukselle tehtävää tietojen luovutuspyyntöä. Tietojen luovuttamisesta peritään maksuperusteasetuksen mukainen maksu.

Vaikutusten arviointiin kehitetään työkaluja

Luonnonvarakeskus on tutkimushankkeissa selvittänyt yleiskaavojen vaikutuksia puuntuotantoon muun muassa Pohjois-Karjalassa ja Etelä-Suomessa. Tuloksista ja käytetyistä menetelmästä on raportoitu muun muassa seuraavissa julkaisuissa:

- Mattila & Korhonen, 2010. Yleiskaavamerkintöjen ja -määräysten aiheuttamat puuntuotannon rajoitukset Pohjois-Karjalassa valtakunnan metsien 10. inventoinnin mukaan. Metsätieteen aikakauskirja 1/2010.
- Korhonen & Mattila, 2013. Koosteraportti yleiskaavojen aiheuttamista rajoituksista metsätaloudelle. Metlan työraportteja.

Luonnonvarakeskus on kehittämässä maankäytön suunnittelua ja suunnittelijoita palvelevaa avointa ja läpinäkyvää laskentamallia, joka tarjoaa nykyistä paremman kuvauksen metsävaroista, niiden käytöstä ja käyttömahdollisuuksista sekä erilaisten maankäyttöä koskevien suunnitelmien vaikutuksista niihin. Laskentamallin ensimmäisen osion, maankäytön suunnitelmien vaikutusten arvioimiseksi puuntuotantoon perustuvaan metsätalouteen, arvioidaan olevan testattavissa syyskuussa 2017. Vuoden 2018 aikana laskentamallia täydennetään metsien ekosysteemipalveluita koskevilla vaikutusarvioilla.

2. Hankehaun tarkempi kuvaus

Pilottialueilla tulee kehittää ja pilotoidaan metsävaroihin, metsätalouselinkeinon ja metsien monikäyttöön kohdistuvien vaikutusten arviointia toteutettavan kaavan yhteydessä. Piloteissa tulee myös testata Luonnonvarakeskuksen aineistoja ja kehittämää laskentamallia.

Hanke-ehdotuksen kohteena oleva pilottialue tulee olla yksi toteutettava kaava. Pilottialueilla tulee olla merkittäviä metsäalueita. Sama hakija voi tehdä useita erillisiä hanke-ehdotuksia.

Pilottihankkeet käynnistyvät alkuvuodesta 2017 ja päättyvät vuoden 2018 lopussa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että hankkeen yhteydessä laadittavan kaavan tulisi tässä vaiheessa olla valmis. Hankkeen kokemuksista tulee laatia raportti, jossa kuvataan käytetty vaikutusten arviointimenetelmä ja vaikutusten arvioinnin toteuttamiseen käytetty työaika sekä arvioida käytetyn menetelmän käyttökelpoisuus ja kehittämiskohteet. Lisäksi pilottiin osallistuneiden tulee esitellä hankkeen kokemuksia ja tuloksia joulukuussa 2018 järjestettävässä seminaarissa.

3. Hakeminen

Hakijat

Hanke-ehdotuksia voivat tehdä kunnat ja kuntien toimeksiannosta kaavaa tekevät konsultit.

Hyväksyttävät kustannukset

Rahoitusta ei voida myöntää maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyn tehtävän toteuttamiseen nykykäytännön mukaisesti, vaan ainoastaan uuden toimintamallin kehittäminen ja pilotointiin.

Arvonlisäverot voidaan sisällyttää hankkeen avustuksella korvattaviin kustannuksiin vain, mikäli hakijalla ei ole arvonlisäveron vähennysoikeutta.

Hyväksyttäviä kustannuksia eivät ole rahoituksen saajan tavanomaisen toiminnan kustannukset, perusinvestoinneista ja tavanomaisista kone- tai laitehankinnoista aiheutuvat kustannukset, rahoituksen saajan voitto, tappio tai muu varaus, edustuskulut, stipendit, mainos- ja markkinointikustannukset, lahjoitukset eivätkä laskennalliset rahoituskulut.

Alihankinta on mahdollista. Hankinnoissa on noudatettava lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016).

Hakemuksen sisältö

Vapaa muotoisesta hakemuksesta on käytävä ilmi seuraavat asiat

- Hakijan tiedot: Hakijan nimi ja yhteyshenkilö sekä kummankin yhteystiedot (käyntiosoite, puhelin ja sähköposti osoite)
- Hankkeen nimi

- Pilottialueen kuvaus: kunta, sijainti kartalla, laadittava kaavatyyppi, laadittavan kaavan tavoitteet, pilottialueen metsätaloudellinen merkitys ja alueen eri maankäyttömuotojen yhteensovittamistarve
- Hankesuunnitelmassa tulee kuvata muun muassa hankkeessa käytettävät aineistot, toteutettava vaikutustenarviointi, hankkeen aikataulu sekä yhteistyö metsäsektorin toimijoiden kanssa
- Haettavan avustuksen määrä
- Hankkeen kustannukset eriteltynä henkilökustannukset, ostopalvelut, muut yleiskustannukset ja toimintakustannukset (ml. materiaalit ja tarvikkeet). Lisäksi tulee eritellä arvonlisäveronosuus, mikäli hakija hakee avustusta arvonlisäveroon.
- Rahoitettavasta hankkeesta internetissä julkaistava kuvaus
- Hakemuksen liitteeksi tulee laittaa kokouspöytäkirja tai muu vastaava päätös, jossa hankkeesta ja sitä koskevasta tukihakemuksesta on päätetty

Lisäksi yritysten tulee hakemuksella selvittää kuinka paljon yritys on saanut muuta vähämerkityksellistä ns. de minimis -tukea kuluvan ja kahden aikaisemman verovuoden aikana. Saaduista tuista on ilmoitettava tuen myöntäjä, tuen laatu (avustus, korkotuki...), määrä euroina ja myöntämispäivä. Yritysten on myös ilmoitettava, jos he eivät ole saaneet de minimis -tukea.

Valittujen yritysten tulee toimittaa kaupparekisteriote ja selvitys taloudellisesta tilanteesta.

4. Hakemuksen toimittaminen

Allekirjoitettu hakemus osoitetaan maa- ja metsätalousministeriölle. Suomenkielinen hakemus liitteineen tulee jättää maa- ja metsätalousministeriön kirjaamoon sähköpostitse osoitteella kirjaamo@mmm.fi tai postitse osoitteella:

Maa- ja metsätalousministeriö
Kirjaamo
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO

(Käyntiosoite: Ritarikatu 2B, Helsinki)

Sähköpostin aihekenttään tai kirjekuoreen tulee merkitä tunnus "Hanke-ehdotus Metsävaikutus -pilotti Dnro 282/03.09.00/2017" sekä "Avataan 3.4.2017".

Hanke-ehdotukset on toimitettava maa- ja metsätalousministeriön kirjaamoon viimeistään 31.3.2017 klo 16.15.

5. Hankkeiden valinta

Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö valitsevat rahoitettavat hankkeet yhdessä. Suomen metsäkeskuksen edustaja on mukana hankkeiden arvioinnissa. Hanke-ehdotuksista voidaan pyytää myös muiden asiantuntijoiden lausuntoja.

Hanke-ehdotuksista valitaan rahoitukseen käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa parhaat ehdotukset. Hankkeiden valinnassa suositaan yleiskaavoja ja kiinnitetään huomiota pilottialueiden sijaintiin eri puolilla Suomea. Valinnassa otetaan huomioon pilottialueen metsätaloudellinen merkitys ja alueella olevien eri maankäyttömuotojen yhteensovittamistarpeen suuruus. Hanke-ehdotusten tulee olla hankekuvauksessa esitetyn mukaisia. Hankkeiden valinnassa painotetaan lisäksi prosessin toteutusta ja ehdotetun vaikutusten arviointitavan innovatiivisuutta sekä yhteistyötä metsäsektorin toimijoiden kanssa.

6. Hankkeiden rahoittaminen

Maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön tavoitteena on rahoittaa 2-5 erillistä pilottialuetta, eri puolella Suomea. Pilottien rahoittamiseen on käytettävissä yhteensä 50 000 euroa. Hankkeiden rahoittamista varten varatusta määrärahasta osa on maa- ja metsätalousministeriön ja osa ympäristöministeriön määrärahaa. Kumpikin ministeriö tekee oman määrärahansa puitteissa rahoituspäätökset. Hankkeiden valinnasta ilmoitetaan kaikille hanke-ehdotuksen tehneille kirjallisesti.

Hankkeiden rahoitus myönnetään yrityksille vähämerkityksellisenä eli ns. de minimis -tukena. Tuen myöntämisessä noudatetaan Komission asetusta (EU) N:o 1407/2013, annettu 18 päivänä joulukuuta 2013, perustamissopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkitykselliseen tukeen.

Tuki hankkeille maksetaan yhdessä erässä hankkeen valmistuttua.

Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö pidättävät oikeuden olla rahoittamatta yhtään hanketta. Hankkeita voidaan rahoittaa myös haettua pienemmällä summalla.

7. Asiakirjojen julkisuus

Asiakirjojen julkisuutta säätelee laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999). Hanke-ehdotukset tulevat pääsääntöisesti julkisiksi valintaprosessin yhteydessä. Tarjoajan on merkittävä toimittamaansa aineistoon selkeästi, mitkä tiedot se katsoo kuuluvan liike- tai ammattisalaisuuden piiriin ja erotettava nämä tiedot selvästi muusta aineistosta tarjouksessaan. Hankkeen kustannus ei kuitenkaan voi olla liike- tai ammattisalaisuus.

8. Lisätiedot

Lisätietoja hankehakemuksesta voi pyytää sähköpostitse lähettämällä kysymykset osoitteeseen niina.riissanen@mmm.fi.